

Nieuwsbrief – Project Yahuarca

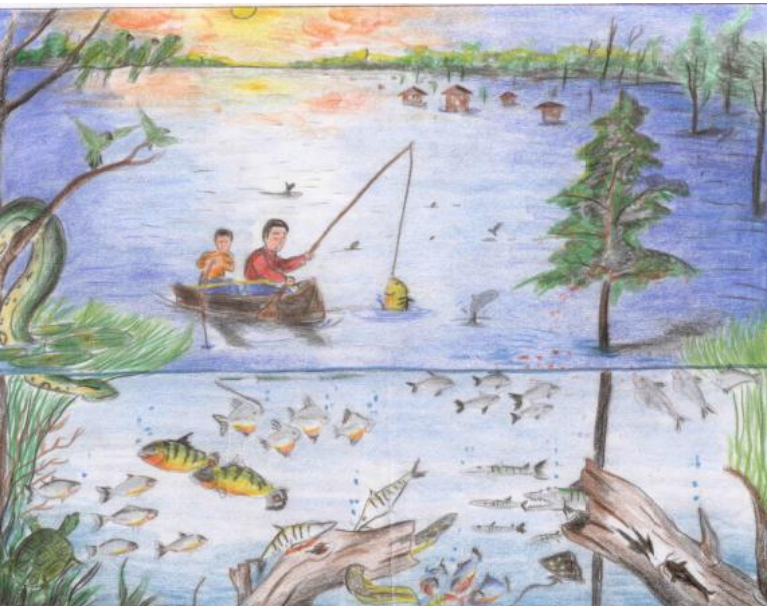
••• Voortgang van het project •••

Uitgevoerd door **STICHTING MANDIOCA** in samenwerking met de Colombiaanse stichting **Fundación GRUPO PROA** – 2013-2014

Traditionele kennis van de inheemsen als input voor een duurzaam beheer van de natuur

LETICIA, 1 februari 2014.

Met dank aan de vele positieve reacties en donaties in 2013 van vele particulieren, bedrijven, kerken, goede doelen instellingen en diversen fondsen waaronder CORDAID en het Wereld Natuur Fonds (WNF) zijn we vanaf begin juni 2013 begonnen met de uitvoering van Project Yahuarca. Als dank voor jullie steun en interesse voor het project sturen wij u bij deze een nieuwsbrief over de voortgang van het project.

Tekening van Wilian Ahua Parente, winnaar van de tekenwedstrijd georganiseerd door Elkin Demetrio.

PARTNERORGANISATIE GRUPO PROA

Om het project beter uit te kunnen voeren en het meer draagvlak en daadkracht te geven op lokaal, regionaal en nationaal niveau is een samenwerkingsverband aangegaan met Fundación Grupo Proa. Een Colombiaanse stichting die in april 2013 opgericht door vijf personen waarvan er drie reeds meerdere jaren werkervaring hebben in het projectgebied (waaronder Kees van Vliet van Stichting Mandioca). Het is een stichting zonder winstoogmerk en heeft als doel het ondersteunen en bevorderen van initiatieven gericht op sociale, economische en ecologische duurzaamheid.

VOORTGANG

In eerste instantie is er veel tijd gestoken in het herstellen en versterken van de persoonlijke relaties met de betrokken gemeenschappen, hun leiders en de zogenaamde kennishouders; personen die over de nodige kennis beschikken, de context kennen en in details kunnen treden. Vaak gaat het hier om ouderen. Je gezicht laten zien en de tijd nemen voor een praatje zijn hier belangrijker dan een papieren overeenkomst dat door beide partijen is getekend.

Makkelijker gezegd dan gedaan. Ook al gaat het in de meeste gevallen om slechts een paar kilometer, het moet of per kano of te voet waarbij er dikwijls tropische stormen, beken en modderpaden getrotseerd dienen te worden. Overigens bezoeken we de gemeenschappen over het algemeen in de avonden omdat de mensen overdag op hun akkers werken of aan het vissen zijn.

SAMENWERKING

Om dit project tot een succes te maken is er vanaf het begin af aan gesteld dat het samenwerken met andere partijen essentieel is. Zo kunnen plannen op elkaar worden afgestemd en kennis en informatie worden uitgewisseld. Behalve de direct betrokken gemeenschappen is er veel tijd besteed aan het opbouwen van een goede relatie met AZCAITA en ATICOYA. Dit zijn twee inheemse autoriteiten die in totaal 33 gemeenschappen vertegenwoordigen in de regio. Beide instellingen werken sinds 2012 aan de ontwikkeling van een onderwijsprogramma waarbij behalve elementen uit het reguliere Colombiaanse onderwijs ook ruimte bestaat voor het leren over hun eigen taal, kosmologie, cultuur en woon- en leefgebied. Sinds enkele maanden maakt ons projectteam onderdeel uit van de werkgroep voor het begeleiden, ondersteunen en ontwikkelen van onderwijsstrategieën en deze gezamenlijk uit te voeren middels zogenaamde pilotprojecten binnen het lokale basisonderwijs.

Naast de inheemse autoriteiten wordt er ook samengewerkt met onder andere Corpoamazonia (regionaal Colombiaans equivalent van het Nederlandse Staatsbosbeheer) en de gemeentelijke afdeling Milieu en Productieve Ontwikkeling.

SAMENVATTING PROJECT YAHUARCACA

Het project speelt zich af in het uiterste zuiden van de Colombiaanse Amazone aan de grens met Brazilië en Peru. Een gebied dat o.a. bekend staat om zijn overstroomingsbossen waar mensen, bomen en vissen sterk van elkaar afhankelijk zijn. Door de populatie toename, kolonisatie en ontbossing is het landgebruik sterk veranderd en worden de visgronden bedreigd. Het project richt zich op de traditionele ecologische kennis van o.a. de Tikuna indianen met als doel bij te dragen aan: 1) het behoud van deze waardevolle kennis en 2) deze effectief in te zetten voor het bevorderen van een duurzaam beheer van hun leefgebieden en visgronden om daarmee de biodiversiteit en beschikbaarheid van voedsel zeker te stellen. Dit wordt bereikt door in samenwerking met lokale instellingen en autoriteiten deze kennis te integreren in: a) het basisonderwijs; b) community-based ecotoerisme en; c) het natuurbeheer op lokaal en regionaal niveau.

UITDAGING

Werken in het thema van traditionele kennis van de inheemsen is moeilijk en complex. Anders dan in de gangbare wetenschappelijke aanpak waarbij vaak slechts een onderdeel onder de loep wordt genomen, is de benadering van de inheemse culturen meer holistisch of allesomvattend waarbij de natuurlijke, menselijke en spirituele wereld onafscheidbaar met elkaar verbonden zijn.

Nieuwsbrief – Project Yahuaracaca

••• Voortgang van het project •••

Uitgevoerd door **STICHTING MANDIOCA** in samenwerking met de Colombiaanse stichting **Fundación GRUPO PROA** – 2013-2014

Zo kan het Tikuna woord *Na-a-ne* vertaald worden met territorium. Maar anders dan bij ons betekend het meer dan woon- en leefgebied. Binnen de Tikuna cultuur omvat dit ene woord kosmos, aarde, omgeving, lichaam en geest. Hieruit kan worden afgeleid dat een goede omgang met de natuur leidt tot een gezond lichaam en een ongezond lichaam geeft aan dat er een slecht onderhouden verbinding is met de natuur. Een ander voorbeeld is dat er op de de kostgrondjes behalve eten ook kennis wordt verbouwd. En bij het oogsten en het nuttigen van het voedsel nuttigd men kennis.

De grootste uitdaging van het project is het trachten te begrijpen van deze kennis, deze andere vorm van denken en leven. Het is meer dan eenvoudigweg de verhalen aanhoren. Je moet je erin verdiepen, er voor openstaan, het ervaren, het op je in laten werken. Hierbij is het niet ongewoon dat mensen (het projectteam) die zich in deze materie willen verdiepen in hun dromen worden bestookt en geteisterd door de zogenaamde *Espiritus de sabidurios* (spirits en beschermers van de traditionele kennis).

"Onze gedachten zijn integraal, want het verwoordt en verbindt het gehele territorium. De natuurlijke hulpbronnen omvatten alle elementen en alle species die allen te samen een territorium vormen. Een verkeerd gebruik van deze hulpbronnen vormt de hoofdoorzaak van de problemen en ziekten die de mensheid teistert". Een korte uiteenzetting van gedachten van inheemse gemeenschappen uit de regio voortgekomen uit een multiethnische bijeenkomst in Puerto Nariño – 2008.

DOELEN EN RESULTATEN TOT DUSVER - 1^E FASE

Hieronder volgt een korte samenvatting van de specifieke doelen van de 1^e fase van het project en de resultaten die tot dusver zijn bereikt. De specifieke doelen zijn: 1) Verdieping in de regionale context en articulatie beleidsplannen; 2) Communicatie strategieën voor het effectief overbrengen van traditionele kennis op komende generaties; 3) Identificatie en beschrijving van traditionele kennis betrekking hebbende op het oeverlandschap en de overstromings-bossen; 4) Communicatie strategieën ter integratie van traditionele kennis in het natuurbeheer, basisonderwijs en community-based ecotoerisme; 5) Capaciteitsversterking en praktische ondersteuning van de community-based ecotoerisme organisatie PAINÜ.

De resultaten die tot dusver zijn bereikt zijn: a) afstemming van het projectvoorstel op de beleidsplannen en gedachten van de doelgroep; b) samenwerkingsverbanden met gemeenschappen, overheidsinstellingen en inheemse autoriteiten die 33 gemeenschappen vertegenwoordigen; c) Ondersteunen en begeleiden van AZCAITA en ATICOYA in het ontwikkelen van het onderwijsprogramma waarbij traditionele kennis wordt geïntegreerd; d) Ontmoetingen met de raad van ouderen, docenten, lokale leiders en jeugd in 6 gemeenschappen; e) veldexcursies en interviews met kennishouders.

Wat betreft het vijfde doel; het ondersteunen van de ecotoerisme organisatie PAINÜ zijn de volgende resultaten bereikt: a) interne reorganisatie, legalisatie en registratie van Painü bij overheidsinstellingen; b) Overzicht en beschrijving van diensten en producten (kano- en wandelroutes) met prijzen; c) Gidsen met praktische ervaring en kennis in het gidsen van nationale en internationale toeristen en groepen kinderen; d) Inkomsten voor Painü waarvan een deel bestemd is voor de 3 gemeenschappen; e) administratie en een basis boekhouding; f) een eerste opzet voor een eigen website: painuamazon.wordpress.com.

Vier van de vijf Project Yahuaracaca teamleden. Van links naar rechts: Elkin, Martha en dochter María Fernanda, Ángel en Camila. Kees van Vliet nam de foto.

HET PROJECTEAM

Het team bestaat uit 5 mensen waarvan 3 gemotiveerde Tikuna afkomstig uit de betrokken gemeenschappen. Zij spelen een essentiële rol in het vormen en versterken van allianties met de inheemse autoriteiten maar vooral ook in het uitvoeren van het veldwerk; zij spreken hun moedertaal Tikuna, kennen en begrijpen de mensen en hun gewoonten en zijn bekend met het gebied. Doordat zij in de afgelopen maanden veel in de gemeenschappen zijn geweest voor het informeren en consulteren van de bewoners heeft het project een goede bekendheid gekregen. Dit verlaagt de drempel voor de mensen en ouderen om te vertellen over hun traditionele kennis, hun gedachten over het hoe, wat, waarom en het belang deze kennis over te brengen op de volgende generaties.

TOT SLOT

Namens de andere leden van het projectteam: Ángel, Camila, Elkin en Martha zijn wij u ten zeerste dankbaar voor al uw donaties eerder dit jaar. Het heeft ons de kans gegeven ons 100% in te zetten voor de 1^e fase van het project en hopen op een eveneens succesvolle 2^e fase in het komende jaar. Donaties hiervoor zijn meer dan welkom.

Met hartelijke groeten, Kees van Vliet.